

Förslag till socialdemokratiska arbetarepartiets valmanifest 1908

Vardagstryck

National Library
of Sweden

Förslag till Socialdemokratiska arbetarepartiets val- manifest 1908.

**Till Sverges arbetande folk! Till
alla frisinna medborgare i stad
och på land!**

Efter en period av uppsving har den kapitalistiska cirkelgången nu på nytt fört vårt land in i en ekonomisk kris, med tryckta konjunkturer, förlamad produktion, växande arbetslöshet och ökning av de nödställdas skaror. Detta sakernas läge kommer de nya organisationerna på arbetsgivar sidan väl till pass. Man har velat tvinga våra fackförbund att avstå från befogade önskemål, man har över huvud velat minska arbetarnas i hårda strider invunna medinflytande på arbetsvillkoren. Man har till och med icke tvekat att för detta syfte ställa i utsikt massutvräkningar ur arbetet, vartill ännu intet motstycke förekommit i Sverges land.

Den sociala kampen mellan arbetarklassen å ena sidan, arbetsmedlens ägare å den andra, präglar alltså tydligare än någonsin hela vårt samhällsliv. Det är då självklart att samma skärpta motsättning även avspeglar sig i den politiska partibildningen och partiernas uppmarsch till den förestående valstriden. Den gamla svenska högern förskjutes allt mer från att i allmänhet ha företrätt en försiktig konservatism till att bli ett aggressivt klasskampsparti, men icke för att i hela nationens intresse och i djupaste samklang med tidens allmänna utveckling höja de hittills tillbakasatta, försummade och mer eller mindre rättslösa masorna till ett människovärdigt liv, utan tvärtom för att i fosterlandets och den nationella samlings missbrukade namn, men i verkligheten till egen vinning befästa och utvidga det besittande fåtalets sociala och ekonomiska övermakt. Därför har numera fältropet: front mot socialismen! blivit högerens valparoll, avsedd att samla alla, som med oro och kortsynt fruktan se en ny tids gryning i och med en ny samhällsklass snabba och segrande framryckning.

När fåtalsväldet på sådant sätt utpekar arbetarklassen och dess parti som själva huvudfienden, bör däri ligga en den mest kraftiga maning till Sverges arbetare att markera den kommande valstridens djupaste sociala innebörd genom att samlas kring socialdemokratiska kandidaturer i långt större utsträckning än hittills kunat ske. På reaktionens utmaningar må arbetarklassen svara med att i främsta rummet välja sina egna män. En betydligt förstärkt socialdemokratisk riksdagsgrupp blir det starkaste svaret på högerens hälskri mot arbetarrörelsen och är på samma gång den enda säkra borgen för att folkets rätt blir hävdad och dess intressen tillvaratagna i den nya andra kammaren.

* * *

Men på samma gång framgår av hela den socialpolitiska situationen att det för Sverges arbetare är i detta ögonblick ur dess egna klassynpunkter ett påtagligt huvudintresse att förhindra den nya klasskampshögern att nå fram till majoritet i andra kammaren. Åkarslagen, 1905 års försök till lag mot vissa

arbetargrupperns strejkrätt, 1908 års försök med lex Hildebrand — detta och mycket mera visar med all önskvärd tydlighet vilken orättfärdig tvångs- och klasslagstiftning högern för i skölden. Samma anda av ohöjd reaktion framträder i det rådande högerregementets kringsskärningar av bestående tryckfrihet och demonstrationsrätt, samt ej minst i en rättsskipning, som genom domar, vilka genljuda över hela landet, gång på gång vidgar klyftan mellan lagarnas handhavande och breda folk-lagers rättsmedvetande.

Mot hela denna klassegoistiska och ansvarslösa högerpolitik, som lättsinnigt sätta den lugna samhällsutvecklingen och vårt folks framtid på spel, är det uppenbart nödvändigt att i den nya andra kammaren skapas en bred front av pålitligt frisinne. De borgerliga elementer, vilka hålla fast vid demokratins grundsatser och därför ej låta sig av enfaldig socialistskräck skrämmas in i högerens fällor, måste ju från sina egna utgångspunkter bestämt motsätta sig den partiska och orättfärdiga klasslagstiftning, som reaktionen planlägger mot arbetarna. Det är då naturligt och i arbetarrörelsens eget intresse nödvändigt att i de kretsar, där en socialdemokratisk kandidat uppenbart skulle kunna spela segern över i fiendehand, våra partivänner i stället ännu denna gång med sina röster stödja en borgerligt-frisinnad man, som ger klart besked att han vill motsätta sig varje försök att med klasslagar kringskära arbetarnas rörelsefrihet.

Men även i en annan punkt måste vi för dylikt understöd kräva klart besked. Under kommande riksdagsperiod ämnar högern uppenbart icke blott försöka med klasslagar befästa sin ställning, den vill även pålägga landet ännu mera ökade militära bördor, oaktat militärutgifterna hos oss nått en svindlande höjd och vårt militärväsen är bland de proportionsvis allra dyraste i världen. Arbetarklassen måste, både som bärare av fredens sak framför andra klasser och för att samhället må sättas i stånd att fylla sina humanitært-sociala och kulturella plikter, på det mest energiska sätt bekämpa varje vidare utveckling av militarismen. Arbetarklassens internationella politik går principiellt allt mera över på att söka garantin för varje lands oberoende mindre i militära anstalter än i utbyggnad av den mellanfolkliga rättsordningen och i arbetarnas internationella solidaritet. Och ej minst inför nyiligen timade tilldragelser betöna vi med allt eftertryck att svenska folket bär sina militära bördor endast för att i nödens stund kunna värna sitt oberoende, men alldeles icke för att armé och flotta skola tjänstgöra som kapitalistpolis vid arbetskonflikter.

Med hänsyn till dessa frågor avgörande vikt för hela vår kommande utveckling måste krävas även av en liberal kandidat, som vill påräkna socialdemokratiska röster, klart besked att han åtminstone icke går med på någon som helst uppskrivning av en redan alldeles för tyngande militärbudget.

* * *

Att avvärja klasslagar mot arbetarna, att avvärja ökade militärbördor — detta blir efter sakernas läge huvuduppgifterna i årets valkamp.

Vårt folks gamla stora fråga, den allmänna rösträtten, har ju genom 1907 års riksdagsbeslut förts till en provisorisk, ingalunda tillfredsställande lösning. Gent emot vad som då lirkades igenom i kompromissens och trötthetens tecken håller socialdemokratien

fast vid sitt krav på en verklig demokratisk författningsrevision: sloandet av de många "streck", som allttjämt komma att göra rösträtten illusorisk för stora medborgargrupper och först och främst håller halva nationen, kvinnorna, i fortsatt politisk omyndighet; vidare upphävande av första kammarens likställighet med den direkt folkvalda, samt allmän och lika kommunal rösträtt. Socialdemokratin kan därför lika litet 1909 som 1907 ge sina röster för den Lindman-Tällberg'ska rösträttskompromissen. Men då denna av allt att döma dock kommer att bli grundlag, så blir vårt partis uppgift att dels utnyttja vad den nya ordningen innehåller av vidgade möjligheter för folkliga krav, dels fullfölja arbetet på dess fortsatta demokratisering.

Men avvärjandet av hotande folkfaror och arbetet för en slutlig och fullständig rösträttsreform är blott förutsättningen för att arbetarepartiet skall kunna ge aktualitet åt den rad av viktiga reformkrav, som på den punkt dit vårt land nu kommit i sin sociala utveckling bäras upp av en allt klarare och bestämde folkvilja och nu befallande kräva sin lösning. Vi erinra i kortet om

åldedoms- och invaliditetsförsäkring i stället för den förnedrande och även av borgerliga grupper utdömda fattigvården; effektiv olycksfallsförsäkring;

arbetarskyddslagstiftningens utveckling till verksamt skydd mot arbetskraftens exploatering genom för lång arbetstid, hälsofarliga arbetsförhållanden o. s. v.; utredning om 8-timmarsdag för industrins arbetare;

skattelagstiftningens omläggning genom väsentlig höjning av de skattefria avdragen för små inkomster samt den progressiva skatteprincipens vidgade tillämpning; de indirekta skatterna lättas, framför allt revideras tulllagstiftningen med hänsyn till den växande industribefolkningens befogade krav på billiga livsmedel, vilket samtidigt är förutsättning för Sverges fortsatta industriella utveckling och för utvidgad marknad för våra produkter;

för jordens brukare på landsbygden skydd mot bolagens övervälde, för städerna kraftiga åtgärder till de genom en förvänd kommunalpolitik omåttligt uppdrivna hyornas nedbringande; tomträttsinstitutets utveckling; staten utarrenderar sin jord, under garantier för rationellt jordbruk, med trygghet för arrendatorernas självständighet och bruksrätt; kraftiga åtgärder för vattenfalls, grugors och skogars återförvärvande åt staten, utan oskäligt gynnande av nuvarande innehavare, och rationell brukning av statens produktiva egendom till hela landets bästa;

den andliga odlingens höjande genom förbättrad folkundervisning, minskning av allt slags klerikalt inflytande över skolorna av alla slag, kraftigt främjande av alla institutioner, som avse att bland folket sprida den förutsättningslösa fria forskningens resultat.

* * *

Till mottagaren.

OBS.! Dessa sista punkter äro endast att betrakta som en hastigt framkastad skissering.

Några slutkläms-satser äro avsedda att tillfogas.

Förslaget är enligt uppdrag av V. U. utarbetat av

Brantling och Carleson.

